

CONSIDERATIONS ON THE POLITICAL REGIME ESTABLISHED BY THE ROMANIAN CONSTITUTION

Oana Șaramet

Senior Lecturer, PhD, "Transilvania" University of Brașov

Abstract: After the Events of December 1989, the Romanian Constitution of 1965 was repealed, thus was abandoned the parliamentary regime established therein. Following the debates in the Constituent Assembly, the Romanian constitutional legislator chose to consecrate a semi-presidential republic in attenuated form or, as it is said, a semi-parliamentary one. Even though our tradition, including the constitutional one, recognizes a head of state with consistent and solid powers, however, leaving a non-democratic, dictatorial regime, where the head of state was the single and main figure of that regime, has determined the reconstruction of this political and juridical authority. Therefore by the provisions of the Constitution entered into force on December 8, 1991, revised in 2003, it was decided that it will be better to take over and to adapt to our constitutional needs the French semi-presidential regime, but not entirely and where the principle of separation and balance of powers in the state will define the framework of constitutional democracy. Thus, for example, according to current constitutional regulations, both the Parliament and the President are elected by universal, equal, direct, secret and freely expressed vote, being representative bodies at national level, but only Parliament is expressly qualified as the supreme representative body of the Romanian people and the sole legislative authority of the country. Also, the Government's appointment, although initiated and finalized by the President of Romania, necessarily implies the Parliament's vote of confidence, which is why the Government as a whole and each of its members in common with the other members are politically responsible only to the Parliament. But meanwhile, for various reasons, the governors have questioned the constitutional review including with regard to the political regime, the balance inclining either to a parliamentary regime or to a authentic semi-presidential regime. But we are wondering if such a constitutional change is necessary.

Keywords: political regime, parliamentary, semi-presidential, Head of State, Parliament

1. Aspecte generale privind regimul politic

Doctrina nu este unitară în a defini noțiunea de regim politic, respectiv cea de formă de guvernământ pentru că, astfel precum se remarcă chiar de către un autor¹, dificultatea definirii noțiunii de regim politic rezidă în aceea că „aceasta nu este utilizată într-un sens univoc”. În acest context, se subliniază diferențele dintre cele două noțiuni, punctându-se că forma de guvernământ presupune a se stabili „[c]ine exercită puterea politică într-o societate dată (o persoană, un grup restrâns de persoane sau masa populației)”², pe când pentru a determina regimul politic al unei astfel de societăți presupune „[p]unerea în evidență a modalităților, a procedeeleor sau a metodelor prin care aceste persoane guvernează”³. În același sens se exprimă și un alt autor care punctează că „regimul politic reprezintă ansamblul instituțiilor, metodelor și mijloacelor prin care se realizează

¹ T. Drăganu, *Drept constituțional și instituții politice. Tratat elementar*, vol. I, Editura Lumina Lex, București, 2000, p. 266.

² Ibidem.

³ Ibidem.

puterea”⁴, determinările acestuia fiind „[m]ult mai complexe decât raporturile dintre puteri”⁵, pe când forma de guvernământ desemnează modul de formare și organizare a organelor statului, caracteristicile și principiile care stau la baza raporturilor dintre acestea, în special dintre organul legiuitor și organele executive, inclusiv șeful statului”⁶.

Clasificarea regimurilor politice poate fi făcută în funcție de diferite criterii⁷, cel mai relevant în contextul acestei lucrări, considerăm a fi cel care se centrează pe principiul separației și echilibrului puterilor în stat, mai precis după cum „[s]eparația puterilor statului este mai strictă sau mai puțin strictă, mai conturată sau mai puțin conturată”⁸ și când „guvernământul reprezentativ îmbracă în dezvoltarea lui istorică mai multe forme: regimul prezidențial, regimul parlamentar, guvernământul de adunare, regimul directorial și regimul semi-prezidențial”⁹. Afirmând că putem vorbi despre „[o] constantă a dreptului public contemporan, anume clasificarea regimurilor politice în patru mari categorii”¹⁰, un alt autor le identifică pe acestea ca fiind următoarele: regimul prezidențial, regimul semi-prezidențial, regimul parlamentar și regimul de adunare.

Între cele două noțiuni, regim politic, respectiv formă de guvernământ, este, așadar, necesar a se distinge¹¹, chiar dacă ambele sunt considerate a fi componente ale formei de stat¹² sau nu¹³.

⁴I. Deleanu, *Instituții și proceduri constituționale – în dreptul român și în dreptul comparat*, Editura C. H. Beck, București, 2006, pp. 124 - 125.

⁵În acest sens este amintit că pentru a determina un regim politic este de dorit a fi luate în considerare și „[s]trutura economică și socială a respectivului stat, principiile care stau la baza organizării și funcționării puterii, obiectivele și forțele acesteia, maniera în care societatea se reflectă în putere și stilul pe care ea îl imprimă guvernanților” (G. Burdeau, *Droit constitutionnel*, 21e éd, L.G.D.J., Paris, 1988, pp. 165-166, apud. I. Deleanu, *op. cit.*, p. 125, nota de subsol 1). În același sens, regimul politic poate fi apreciat ca „[f]iind rezultatul forțelor politice, în special al partidelor, în cadrul instituțional stabilit prin constituție, dar este necesar să se țină seama și de alți factori istorici, ideologici și economici, care prezintă o importanță considerabilă” (P. Pactet, *Institutions politiques. Droit constitutionnel*, 9e éd, Masson, Paris, Milan, Barcelona, Mexic, 1989, p. 141, apud. I. Deleanu, *op. cit.*, p. 125, nota de subsol 1).

⁶I. Deleanu, *op. cit.*, p. 94.

⁷A se vedea în acest sens, pentru mai multe detalii, spre exemplu, T. Drăganu, *op. cit.*, vol. I, p. 266.

⁸T. Drăganu, *op. cit.*, vol. I, p. 266. În doctrină se apreciază că clasificarea regimurilor politice având drept criteriu „aplicarea și chiar înțelegerea diferită a acestui principiu ori chiar negarea *de iure* ori *de facto* a acestuia ca fundament al statului”, determină clasificarea regimurilor politice în regimuri bazate pe separarea puterilor în stat și regimuri care infirmă acest principiu, pe de o parte, în fiecare dintre cele două categorii distingându-se tipuri diferite de regimuri politice, pe de altă parte. Astfel, în cadrul categoriei regimurilor bazate pe separația puterilor în stat, autorul distinge între „regimuri bazate pe o separație strictă (rigidă) a puterilor și regimuri bazate pe colaborarea puterilor, adică pe separarea lor suplă”, iar dacă în cadrul primei categorii vom putea identifica regimul prezidențial, în cadrul celei de-a doua vom identifica regimul parlamentar, se poate desprinde și „existența unei forme hibride situată între regimul parlamentar și cel prezidențial, anume regimul semiprezidențial”. A se vedea în acest sens, D. C. Dănișor, *Drept constituțional și instituții politice, vol. I. Teoria generală, tratat*, Editura C. H. Beck, București, 2007, pp. 476-477, iar pentru dezvoltarea aprecierilor privind aceste tipuri de regimuri politice, pp. 477 – 491.

⁹Ibidem. O clasificare a regimurilor politice, în funcție de criteriul organizării puterii, în regimuri politice clasice (regimul dictatorial, directorial și de adunare, regimul parlamentar, regimul prezidențial), regimuri mixte și regimurile politice ale țărilor socialiste, este dezvoltată de doctrină. A se vedea în acest sens, I. Deleanu, *op. cit.*, pp. 125 – 135.

¹⁰A. Iorgovan, *Tratat de drept administrativ*, vol. I, ediția a 4-a, Editura All Beck, București, 2005, p. 293.

¹¹A se vedea în acest sens și S. Popescu, „Regimul politic și constituțional din România”, articol publicat în revista *Studii de drept românesc*, an 21 (54), nr. 2, București, aprilie – iunie 2009, p. 138, articol disponibil on-line la: <http://www.rsdr.ro/Art-1-2-2009.pdf>, ultima accesare: 07.05.2018.

¹²Astfel, unii autori apreciază că regimul politic reprezintă, alături de forma de guvernământ și structura de stat, elementele componente ale formei statului, nefiind altceva decât „ansamblul metodelor și mijloacelor de conducere a societății, cu referire imediată la raporturile dintre stat și individ și la modul concret în care un stat asigură și garantează drepturile subiective”, iar forma de guvernământ reprezentând „modul de constituire a organelor centrale ale statului, exercitarea puterii prin intermediul acestor organe și împărțirea competenței între ele”. A se vedea în acest sens: N. Popa, M. C. Eremia, S. Cristea, *Teoria generală a dreptului*, Editura All Beck, București, 2005, pp. 87-89, sau N. Popa, coordonator, *Teoria generală a dreptului*, caiet de seminar, ed. a 2-a, Editura C. H. Beck, București, 2014, pp.69 – 70. Cu privire la conținutul formei de stat reprezentat de forma de guvernământ, structura de stat și regimul politic, precum și accepțiunea acestora a se vedea I. Muraru, E. S. Tănăsescu, *Drept constituțional și instituții politice*, vol. II, ed. a 12-

Astfel considerăm că prin forma de guvernământ înțelegem, astfel precum se aprecia în doctrina menționată, „[c]ine exercită puterea suverană în stat: o singură persoană, un grup restrâns de persoane sau mase largi ale poporului”¹⁴, iar prin regim politic vom înțelege ansamblul autorităților publice, modalităților, procedeele și mijloacelor prin care se realizează puterea, anume prin care guvernează cei care exercită puterea¹⁵.

Având în vedere cele exprimate anterior, vom distinge, ca principale tipuri de regimuri politice¹⁶, între:

- regimul prezidențial caracterizat prin existența unei separații stricte a puterilor statului, precum și prin încredințarea întregii puteri executive unui președinte ales de către popor direct sau indirect¹⁷, prin intermediul unui colegiu electoral¹⁸;

- regimul parlamentar care presupune, în esență, un executiv format dintr-un șef de stat, care nu răspunde din punct de vedere politic și care este ales în funcție de către parlament, și un guvern, care răspunde în fața parlamentului atât pentru propriile acte realizate în exercițiul atribuțiilor, cât și pentru cele ale șefului de stat, puterea executivă nemaifiind concentrată în mâna unui singur organ al statului. Pe de altă parte, spre deosebire de regimul prezidențial, în cadrul acestui regim accentul este pus pe colaborarea puterilor¹⁹.

- regimul semi-prezidențial – regim aflat între regimul prezidențial și regimul parlamentar, și „[c]are are două trăsături distinctive: un președinte ales prin vot universal, respectiv un prim-ministru și un guvern responsabili în fața parlamentului”²⁰, dar în cadrul căruia echilibrul dintre puteri este realizat prin colaborarea dintre acestea.

2. Regimul politic consacrat de Constituția României

Despre regimul politic consacrat prin Constituția României din 1991, inclusiv după revizuirea acesteia din 2003²¹, s-a afirmat că ar fi „[p]arlamentar, prezidențial atenuat sau semiprezidențial”²².

a, Editura C. H. Beck, București, 2006, p.38, sau Ș. Deaconu, *Instituții politice*, Editura C. H. Beck, București, 2012, pp. 92 – 96.

¹³ A se vedea în acest sens B. Selejan-Guțan, *Drept constituțional și instituții politice*, vol. I, ed. a 3-a, Editura Hamagiu, București, 2015, pp. 170 – 176. Autoarea apreciază că „forma de stat desemnează modalitățile de organizare și exercitare a puterii de stat constituite pe un anumit teritoriu” și „include două aspecte principale: structura de stat și forma de guvernământ”. B. Selejan-Guțan, *op. cit.*, p. 170. Un alt autor apreciază că deși vorbim despre – structura de stat, forma de guvernământ și regimul politic – ca fiind cele trei elemente ale formei de stat, de fapt în acest conținut este vizat sensul larg al noțiunii de formă a puterii de stat. A se vedea în acest sens I. Deleanu, *op. cit.*, p. 94.

¹⁴ T. Drăganu, *op. cit.*, vol. I, p. 230.

¹⁵ A se vedea în acest sens T. Drăganu, *op. cit.*, vol. I, p. 266, respectiv I. Deleanu, *op. cit.*, pp. 124 – 125. Spre deosebire, în doctrina noastră se afirmă că „într-un stat democratic...problematika regimului politic se reduce la relațiile dintre șeful statului și liderii celorlalte autorități publice”, I. Vida în I. Muraru, E. S. Tănăsescu, coordonatori, *Constituția României. Comentariu pe articole*, Editura C. H. Beck, București, 2008, p. 592.

¹⁶ Pentru detalii referitoare la alte tipuri de regimuri politice, a se vedea, spre exemplu: T. Drăganu, *op. cit.*, vol. I, p. 273 – 276, sau D. C. Dănișor, *op. cit.*, p. 477 – 491.

¹⁷ J.Q. Wilson, *American Government. Institutions and Policies*, Harvard University and University of California, Los Angeles, 1986, pp. 327-332.

¹⁸ A se vedea în acest sens, spre exemplu, T. Drăganu, *op. cit.*, vol.I, pp. 266 – 267, sau Ș. Deaconu, *op. cit.*, p. 96.

¹⁹ A se vedea în acest sens, spre exemplu, T. Drăganu, *op. cit.*, vol.I, pp. 268 – 273, sau Ș. Deaconu, *op. cit.*, p. 95.

²⁰ D. C. Dănișor, *op. cit.*, p. 489.

²¹ În doctrină se apreciază și că, după revizuirea constituțională din 2003, am putea califica regimul politic din România ca fiind un regim semi-parlamentar. A se vedea în acest sens M. Constantinescu, A. Iorgovan, I. Muraru, E. S. Tănăsescu, *Constituția României revizuită – comentarii și explicații*, Editura All Beck, București, 2004, p. 157 -158.

²² I. Vida în I. Muraru, E. S. Tănăsescu, coordonatori, *op. cit.*, p. 592. De altfel, în doctrină s-a apreciat, plecându-se de la faptul că șeful de stat din România este ales direct de către popor, că România este în prezent o republică prezidențială. A se vedea în acest sens Ș. Deaconu, *op. cit.*, p. 96.

Luând în considerare cele menționate în cele ce preced, împărtășim opinia potrivit căreia regimul politic consacrat de legiuitor constituțional, prin legea fundamentală în vigoare, este unul semi-prezidențial atenuat sau parlamentarizat²³ având în vedere că trăsăturile specifice regimului semi-prezidențial francez se regăsesc doar parțial în sistemul nostru constituțional, rolul șefului de stat fiind mult diminuat față de cel al celui francez²⁴, unele atribuții fiind preluate de Guvern²⁵, alte fiind partajate cu acesta, iar pentru exercitarea unora dintre acestea Președintele având nevoie de o aprobare prealabilă din partea Parlamentului, sau fiind necesară parcurgerea unei proceduri destul de complexe și de complicate²⁶.

În susținerea acestei caracterizări a regimului nostru politic sunt aduse mai multe argumente²⁷, anume:

- alegerea prin vot universal, egal, direct, liber exprimat și secret atât a Parlamentului, cât și a Președintelui României, dar legea fundamentală, prin art. 61 alin. (1) îi recunoaște doar celui dintâi statutul de „organ reprezentativ suprem al poporului român”;

- dreptul Președintelui României de a dizolva Parlamentul poate fi exercitat doar cu respectarea unor condiții cumulative, expres prevăzute de art. 89 din Constituție;

- Parlamentul are dreptul de a-l suspenda din funcție pe Președintele României pentru săvârșirea unor fapte grave prin care a încălcat prevederile constituționale, angajând astfel răspunderea politică a acestuia, urmare a unui referendum, cetățenii cu drept de vot urmând a decide demiterea sau nu din funcție a acestuia, după caz, conform prevederilor art. 95 din legea fundamentală;

- tot Parlamentul este cel care are dreptul de a-l pune sub acuzare pe Președintele României, fiind astfel angajată răspunderea penală a acestuia pentru săvârșirea infracțiunii de înaltă trădare, conform dispozițiilor art. 96 din Constituție;

- ulterior consultării Parlamentului României, șeful de stat poate solicita, în condițiile art. 90 din Constituție, organizarea unui referendum cu privire la probleme de interes național;

²³A se vedea în acest sens: M. Constantinescu, I. Deleanu, A. Iorgovan, I. Muraru, F. Vasilescu, I. Vida, *Constituția României – comentată și adnotată*, Regia Autonomă "Monitorul Oficial", București, 1991, p. 184, sau A. Iorgovan, *op. cit.*, vol. I, p. 294. În doctrină au fost exprimate și alte puncte de vedere privitoare la tipul de regim politic consacrat de legea noastră fundamentală. Astfel, spre exemplu, se apreciază că „[R]omânia are un regim parlamentar cu un președinte ales, dar cu marcă prezidențială informală.” A se vedea în acest sens E. Boc, *Separarea puterilor în stat*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000, p. 313, respectiv E. Boc, *Revizuirea Constituției și regimul semi-prezidențial din România*, articol publicat în *Revista Transilvană de Științe Administrative* nr. 2 (37)/2015, p.11, articol disponibil on-line la: <http://rtsa.ro/rtsa/index.php/rtsa/article/view/507>. În doctrina s-a arătat și faptul că „actualele prevederi constituționale i-au permis Președintelui României, în perioada 2004-2012, să-și aroge o putere de guvernare fără suport legal, fapt ce a făcut posibilă calificarea regimului politic ca fiind unul semi-prezidențial cu puternice tendințe prezidențialiste”. A se vedea în acest sens: C. Ionescu, A. Alexe, *O încercare de caracterizare a regimului politic din România, din perspectiva propunerii legislative de revizuire a Constituției*, articol publicat în *Revista Fiat Iustitia* no 1/2014, p. 99, articol disponibil on-line la adresa: <http://oaji.net/articles/2015/2064-1432813293.pdf>, data ultimei accesări: 07.05.2018.

²⁴A se vedea în acest sens, cu precădere, prevederile art. 5 – 19 din Constituția Republicii Franceze, legea fundamentală consultată la: https://www.constituteproject.org/constitution/France_2008?lang=en, ultima accesare 07.05.2018.

²⁵Nefiind considerat șef al Guvernului, chiar și dacă prezidează ședințele de Guvern la care participă, conform prevederilor art. 87 din Constituție, șeful de stat român nu va semna ordonanțele sau/și hotărârile, după caz, adoptate de Guvern într-o ședință de Guvern la care a participat. Spre deosebire de cel francez care, fiind și șef al guvernului, va semna, în virtutea prevederilor art. 13, ordonanțele și decretele cu privire la care s-a deliberat în ședințele de Guvern.

²⁶Spre exemplu, dizolvarea Parlamentului este o atribuție ce poate fi exercitată de ambii Președinți – cel român și cel francez, însă sub aspect procedural, complexitatea acesteia, precum și limitările impuse șefului de stat sunt mult mai consistente în Constituția României față de cea franceză. A se vedea în acest sens prevederile art 89 din Constituția României, respectiv cele ale art. 12 din Constituția franceză.

²⁷A se vedea în acest sens: A. Iorgovan, *op. cit.*, vol. I, p. 295 – 298.

- într-adevăr Președintele României este cel care deschide și închide procedura de desemnare a Guvernului, însă acesta nu poate decât să desemneze un candidat la funcția de prim-ministru, respectiv să numească un guvern, dar doar pe baza votului de încredere acordat de Parlament, expresie evidentă a faptului că al nostru guvern este „parlamentar prin origine și guvernamental prin funcție”²⁸;

- Guvernul, în întregul său și fiecare membru al acestuia, solidar cu ceilalți membri, răspund politic numai în fața Parlamentului, în virtutea prevederilor art. 109 alin. (2) din Constituție²⁹;

- urmărirea penală a membrilor Guvernului poate fi cerută atât de Președintele României, cât și de Parlament, conform art. 109 alin. (2) din Constituție;

- Președintelui României nu îi este recunoscută dreptul la inițiativă legislativă decât în cazul revizuirii Constituției, dar și în acest caz doar la propunerea Guvernului, conform prevederilor art. 74 alin. (1) coroborate cu cele ale art. 150 alin. (1) din legea fundamentală;

- Președintele României poate refuza promulgarea unei legi, dar doar o singură dată și în condițiile prevăzute de art. 77 din Constituție;

- atribuțiile din domeniul politicii externe, al apărării sau al situațiilor excepționale sunt condiționate, în exercitarea lor, fie de voința Guvernului, fie de cea a Parlamentului, sau se află sub controlul acestuia din urmă³⁰, astfel precum reiese din prevederile art. 91 alin. (1) și (2), art. 92 alin. (2) și (3), art. 93 din Constituție;

- majoritatea decretelor prezidențiale sunt contrasemnate de prim-ministru, în condițiile prevăzute de art. 100 alin. (2) din legea fundamentală.

3. Se impune modificarea regimului politic din România?

Întrebarea formulată anterior este exprimată, mai ales de politicieni, dar și în literatura juridică de specialitate³¹, luându-se în considerare inclusiv conflictele politice care au apărut, de-a lungul timpului, între legislativ și executiv, Guvern sau Președintele României, după caz, și chiar în cadrul executivului între cei doi exponenți principali – șeful de stat și prim-ministru, precum și conflictele juridice de natură constituțională ce au fost soluționate de Curtea Constituțională a României. Acestea din urmă trebuie însă analizate cu multă atenție pentru că, astfel precum chiar Curtea Constituțională a României a apreciat, astfel de conflicte juridice de natură constituțională „[e]xistă între două sau mai multe autorități și pot privi conținutul ori întinderea atribuțiilor lor decurgând din Constituție, ceea ce înseamnă că acestea sunt conflicte de competență, pozitive sau negative, și care pot crea blocaje instituționale”³². Ori orice legiuitor constituțional trebuie, în opinia noastră, să aibă în vedere pentru consacrarea constituțională a unor autorități publice solide, exponenți ale exercitării puterii de stat, precum și a raporturilor și a mecanismelor de colaborare și de control reciproc, cele mai viabile și optime soluții constituționale în construcția unui regim politic astfel încât să poată fi evitate, pe cât posibil, căci de înlăturat am putea vorbi doar într-o societate utopică, blocajele instituționale.

Doctrina a remarcat existența acestor conflicte, iar soluțiile propuse au variat de la înlocuirea regimului politic actual astfel precum este acesta consacrat prin normele constituționale cu unul

²⁸A se vedea precizări în acest sens în P. Pactet, *Institutions politiques. Droit constitutionnel*, Editura Masson, Paris, 1993, p. 121 și următoarele.

²⁹A. Iorgovan, *op. cit.*, vol. I, p. 297.

³⁰*Ibidem*.

³¹A se vedea în acest sens, spre exemplu, E. Boc, *Revizuirea Constituției și regimul semi-prezidențial din România*, *op. cit.*, p.12 – 13, sau A. Iorgovan, *op. cit.*, vol. I, p. 295 și următoarele.

³²Decizia nr.97/2008 a Curții Constituționale a României asupra cererii formulate de Președintele României, domnul Traian Băsescu, privind existența unui conflict juridic de natură constituțională între Guvernul României și Consiliul Suprem de Apărare a Țării, mai precis pct. I, teza a II-a din aceasta, decizie publicată în M. Of. al României, Partea I, nr. 169 din 05 martie 2008.

parlamentar³³, sau cu „[u]nul semi-prezidențial real după modelul francez”³⁴. De altfel chiar și prin inițiativele de revizuire a Constituției propuse în ultimii ani s-au propus modificări ale unora dintre prevederile constituționale care conturează regimul nostru politic, în opinia noastră neconturându-se o direcție foarte clară în acest sens, astfel precum putem remarca în unele dintre propunerile legislative de revizuire a Constituției. În acest sens putem aminti propunerea semnată de un număr de 108 senatori și un număr de 236 de deputați³⁵, respectiv cea din Proiectul de lege privind revizuirea Constituției României, înaintat prin adresa nr. 1.172 din 9 iunie 2011, de către Președintele României Curții Constituționale, proiect de lege inițiat la propunerea Guvernului. Astfel, pe de o parte se propunea modificarea prevederilor art. 85³⁶ din actuala lege fundamentală prin completarea acestuia cu un nou alineat potrivit căruia „Președintele României nu poate refuza propunerea prim-ministrului de revocare și numire a unor membri ai Guvernului”³⁷, ceea ce, în opinia noastră, ar îndepărta regimul nostru politic de unul semi-prezidențial, apropiindu-l mai mult de cel parlamentar³⁸. Dar, pe de altă parte se avea în vedere modificarea art. 90³⁹ din Constituție, prin completarea acestuia cu trei noi alineate⁴⁰, conferindu-i-se Președintelui României puteri sporite cât privește posibilitatea acestuia de a cere poporului să-și exprime, prin referendum, voința cu privire la probleme de interes național, apropiindu-l astfel de un președinte specific unui regim semi-prezidențial⁴¹.

Varietatea de propuneri legislative de revizuire a Constituției privitoare la rolul șefului de stat în sistemul nostru constituțional, la raporturile dintre acesta și Parlament și/sau Guvern,

³³A se vedea în acest sens, spre exemplu, A. Iorgovan, *op. cit.*, vol. I, p. 295 și următoarele, sau E. Boc, *Revizuirea Constituției și regimul semi-prezidențial din România*, *op. cit.*, p.12.

³⁴A se vedea în acest sens, spre exemplu, E. Boc, *Revizuirea Constituției și regimul semi-prezidențial din România*, *op. cit.*, p.12 - 13.

³⁵Această propunere, prezentată sub forma unui proiect de lege, a fost transmisă de președintele Senatului prin adresa nr. 191 din 7 februarie 2014, și înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 520 din 7 februarie 2014, cea din urmă pronunțându-se prin Decizia nr. 80/2014 asupra propunerii legislative privind revizuirea Constituției României, publicată în M. Of. al României, Partea I, nr. 246 din 07 aprilie 2014.

³⁶Acest articol are în vedere atribuțiile Președintelui României în procedura de desemnare a Guvernului României și prevede următoarele: „(1) Președintele României desemnează un candidat pentru funcția de prim-ministru și numește Guvernul pe baza votului de încredere acordat de Parlament. (2) În caz de remaniere guvernamentală sau de vacanță a postului, Președintele revocă și numește, la propunerea primului-ministru, pe unii membri ai Guvernului. (3) Dacă prin propunerea de remaniere se schimbă structura sau compoziția politică a Guvernului, Președintele României va putea exercita atribuția prevăzută la alineatul (2) numai pe baza aprobării Parlamentului, acordată la propunerea primului-ministru.”

³⁷Pct. 260 din Decizia nr. 80/2014 a Curții Constituționale a României.

³⁸De altfel, chiar prin pct. 270 din decizia sa (decizia nr. 80/2014, s.n.), Curtea Constituțională a apreciat că „prevederile art. 85 alin. (31) nu au nicio justificare în cadrul constituțional astfel reglementat. Prim-ministrul nu poate impune o anumită opțiune cu privire la persoanele care vor ocupa funcția de membru al Guvernului nici Parlamentului și nici Președintelui, autoritățile statului având obligația constituțională de a-și exercita cu bună-credință și în spiritul colaborării loiale competențele pe care Legea fundamentală le stabilește în sarcina fiecăreia.”

³⁹Acest articol prevede următoarele: „Președintele României, după consultarea Parlamentului, poate cere poporului să-și exprime, prin referendum, voința cu privire la probleme de interes național.”

⁴⁰Aceste alineate prevedeau: „(2) Problemele care se supun referendumului și data desfășurării acestuia se stabilesc de Președintele României, prin decret.(3) Punctul de vedere al Parlamentului asupra inițierii referendumului de către Președintele României se exprimă, printr-o hotărâre adoptată de Parlament, cu votul majorității membrilor prezenți, în termen de cel mult 30 de zile calendaristice de la solicitarea Președintelui.(4) Dacă hotărârea Parlamentului nu este adoptată în termenul prevăzut la alineatul (3), procedura de consultare a Parlamentului se consideră îndeplinită, iar Președintele României poate emite decretul privind organizarea referendumului.”

⁴¹A se vedea în acest sens și propunerile de la pct. 91 din Proiectul de lege din 2013 privind revizuirea Constituției României, publicat în M. Of. al României, Partea I, nr. 100 din 10 februarie 2014, prin care erau modificate și sporite, în același timp atribuțiile Președintelui României care, printre altele, primea și atribuția de a-i numi în funcție pe prim-ministru și pe membrii Guvernului României.

dovedesc, în opinia noastră, o dificultate în luarea unei decizii, destul de radicale, de a reconfigura regimul nostru politic prin prisma prevederilor constituționale, alegând decisiv între regimul parlamentar sau cel semi-prezidențial, renunțând la particularizarea acestui regim semi-prezidențial în formă atenuată spre cel parlamentar sau spre cel semi-prezidențial.

4. Concluzie

Din punctul nostru de vedere, deși apreciem necesitatea unei astfel de modificări, o revizuire a Constituției cât privește regimul politic consacrat se impune, totuși, doar în măsura în care ne-am clarifica, clasa politică, dar și cetățenii cu drept de vot, asupra regimului politic a cărui arhitectură constituțională am dori să o configurăm prin prevederile constituționale, reglementând, fie un regim politic parlamentar, fie unul semi-prezidențial.

Alegerea unuia dintre aceste două regimuri nu trebuie să fie întâmplătoare, aleatorie, precum nici să aibă în vedere doar voință politică a majorității politice aflate la guvernare la momentul adoptării unei revizuii constituționale. În luarea unei astfel de decizii ar trebui să prevaleze, înainte de orice, aprecierile în acest sens ale cetățenilor, mai ales a celor cu drept de vot.

Pe de altă parte, deși considerăm că mai aproape de ceea ce-și dorește electoratul, care nu ar fi pregătit încă a renunța la dreptul de a-și alege șeful de stat, este consacrarea unui regim semi-prezidențial decât a unui parlamentar, important ni se pare a fi și punerea, în continuare, a unui accent deosebit pe funcția de mediere a Președintelui României, exercitată atât în cazul conflictelor dintre puterile publice, cât și între cele dintre stat și societate, valorizând astfel un factor de echilibru în contextul principiului separației și echilibrului puterilor în stat.

BIBLIOGRAPHY

1. E. Boc, *Separația puterilor în stat*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000.
2. E. Boc, *Revizuirea Constituției și regimul semi-prezidențial din România*, articol publicat în *Revista Transilvană de Științe Administrative* nr. 2 (37)/2015, articol disponibil on-line la: <http://rtsa.ro/rtsa/index.php/rtsa/article/view/507>.
3. M. Constantinescu, I. Deleanu, A. Iorgovan, I. Muraru, F. Vasilescu, I. Vida, *Constituția României – comentată și adnotată*, Regia Autonomă "Monitorul Oficial", București, 1991.
4. M. Constantinescu, A. Iorgovan, I. Muraru, E. S. Tănăsescu, *Constituția României revizuită – comentarii și explicații*, Editura All Beck, București, 2004.
5. D. C. Dănișor, *Drept constituțional și instituții politice, vol. I. Teoria generală, tratat*, Editura C. H. Beck, București, 2007.
6. Ș. Deaconu, *Instituții politice*, Editura C. H. Beck, București, 2012.
7. I. Deleanu, *Instituții și proceduri constituționale – în dreptul român și în dreptul comparat*, Editura C. H. Beck, București, 2006.
8. T. Drăganu, *Drept constituțional și instituții politice. Tratat elementar*, vol. I, Editura Lumina Lex, București, 2000.
9. C. Ionescu, A. Alexe, *O încercare de caracterizare a regimului politic din România, din perspectiva propunerii legislative de revizuire a Constituției*, articol publicat în *Revista Fiat Iustitia* no 1/2014.
10. A. Iorgovan, *Tratat de drept administrativ*, vol. I, ediția a 4-a, Editura All Beck, București, 2005.
11. I. Muraru, E. S. Tănăsescu, *Drept constituțional și instituții politice*, vol. II, ed. a 12-a, Editura C. H. Beck, București, 2006.

12. I. Muraru, E. S. Tănăsescu, coordonatori, *Constituția României. Comentariu pe articole*, Editura C. H. Beck, București, 2008.
13. P. Pactet, *Institutions politiques. Droit constitutionnel*, Editura Masson, Paris, 1993.
14. N. Popa, M. C. Eremia, S. Cristea, *Teoria generală a dreptului*, Editura All Beck, București, 2005.
15. N. Popa, coordonator, *Teoria generală a dreptului*, caiet de seminar, ed. a 2-a, Editura C. H. Beck, București, 2014.
16. S. Popescu, „Regimul politic și constituțional din România”, articol publicat în revista *Studii de drept românesc*, an 21 (54), nr. 2, București, aprilie – iunie 2009, articol disponibil on-line la: <http://www.rsdr.ro/Art-1-2-2009.pdf>.
17. B. Selejan-Guțan, *Drept constituțional și instituții politice*, vol. I, ed. a 3-a, Editura Hamagiu, București, 2015.
18. J.Q. Wilson, *American Government. Institutions and Policies*, Harvard University and University of California, Los Angeles, 1986.
19. https://www.constituteproject.org/constitution/France_2008?lang=en